

سنجش سطح انگیزه پیشرفت تحصیلی و عوامل مرتبط با آن در بین هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی استان زنجان

زهرا هوشمندان مقدم فرد^۱

چکیده

با توجه به نقش پر اهمیت آموزشهای مقطع متوسطه، بررسی پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی و عوامل اثرگذار بر آن اهمیت ویژه‌ای دارد. هدف این مطالعه توصیفی همبستگی بررسی عوامل تأثیرگذار بر انگیزه پیشرفت هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی استان زنجان می‌باشد. انگیزه پیشرفت با استفاده از شاخص ترکیبی سنجیده شد و روایی پرسشنامه با استفاده از نظر متخصصان مرتبط تایید شد. با انجام مطالعه مقدماتی روی ۳۰ هنرجو و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ پایایی آن تایید شد. جامعه آماری کلیه هنرجویان هنرستانهای کشاورزی استان زنجان بودند (۱۸۷ نفر) که از طریق فرمول کوکران، حجم نمونه‌ای به تعداد ۱۳۵ هنرجو و با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی انتخاب و مطالعه شدند. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS^{۲۱} تحلیل و از آماره‌های توصیفی و تحلیلی برای ارائه گزارش استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که سطح انگیزه پیشرفت اغلب هنرجویان مورد مطالعه (۷۴/۱ درصد) در حد بالا است. همچنین بر اساس آزمون‌های همبستگی مشخص شد که متغیرهای تعداد ساعات مطالعه، میزان علاقه به رشته و معدل همبستگی مثبت و معنی‌داری با متغیر انگیزه پیشرفت هنرجویان دارند.

کلمات کلیدی: آموزش متوسطه کشاورزی، انگیزه پیشرفت تحصیلی، هنرجویان کشاورزی، استان زنجان

^۱ دانشجوی دکتری بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه زنجان

مقدمه

یکی از دغدغه‌های اصلی مسوولان آموزشی و خانواده‌های دانش‌آموزان موفقیت آنان در امر تحصیل است (بنی‌مهد و مهربان، ۱۳۹۳؛ قادری و شمسی، ۱۳۹۲) که این خود متأثر از عوامل گوناگونی است (زارعی و همکاران، ۱۳۹۳). با توجه به اینکه با شناسایی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی امکان افزایش کیفیت برنامه‌های آموزشی، به شکل بهتری فراهم می‌شود (Bakhtiarpor, ۲۰۰۹)، در نتیجه مطالعات متعددی در رابطه با تشخیص عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان صورت گرفته است (Mlambo, ۲۰۱۱؛ حسن‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۱). از جمله عوامل تأثیرگذار که می‌تواند تأثیرات مثبتی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد، انگیزه پیشرفت یا نیاز به پیشرفت است (Gardner & Smythe, ۱۹۸۱; Selver & Rice, ۲۰۱۰; Deryakulu et al. ۲۰۱۰ and Jernstedt & Chow, ۱۹۸۰). انگیزه، به حالت‌های درونی موجود زنده اشاره دارد که موجب هدایت رفتار او به سوی نوعی هدف می‌شود. به‌طور کلی انگیزش را می‌توان نیروی محرکه فعالیت‌های انسان و عامل جهت دهنده آن تعریف کرد. بنابراین انگیزه عامل فعال‌ساز رفتار انسان است (سیف، ۱۳۹۰). در نظریه انگیزه پیشرفت، که بر مطالعات اولیه هوپ، سیرز، مک کله‌لند و اتکینسون استوار است، نقش هدف در موفقیت یا شکست فراگیران مورد تأکید قرار می‌گیرد (خدیدی و مفاخری، ۱۳۹۰). در واقع انگیزه پیشرفت را تمایل به انجام دادن امور به بهترین شکل ممکن تعریف می‌کنند (Hermance, ۱۹۷۰). کسانی که در آنها انگیزه پیشرفت بالاست، می‌خواهند کارهای خود را به بهترین شکل ممکن انجام دهند، آنها علاقه‌مند به انجام کارهایی هستند که چالش برانگیز باشد و بتوانند پیشرفت‌های خود را ارزیابی کنند. چنین افرادی، مسئولیت شناس، دارای عزت نفس بالا و دارای موفقیت در انجام تکالیف درسی، دانشگاهی و اجتماعی هستند (Selver & Rice, ۲۰۱۰؛ بیابانگرد، ۱۳۸۴). اهمیت انگیزه پیشرفت از این مسأله ناشی می‌شود که مطالعات زیادی نشان داده‌اند که رابطه معنی‌داری بین انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان و دانشجویان با پیشرفت تحصیلی آنان وجود دارد، به نحوی که انگیزه پیشرفت به‌خوبی قادر است پیشرفت تحصیلی را نیز پیش‌بینی کند (Gardner & Smythe, ۱۹۸۱; Selver & Rice, ۲۰۱۰; Deryakulu et al. ۲۰۱۰ and Jernstedt & Chow, ۱۹۸۰). مطالعات مختلف نیز نشان‌دهنده این است که عوامل مختلفی از قبیل شخصیتی و خانوادگی بر انگیزه پیشرفت اثرگذارند (عابدی و عریضی، ۱۳۸۴). از جمله در تحقیق انجام شده توسط فارسین و همکاران (۱۳۹۴)، نتایج نشان داد که سطح هوش هیجانی بالاتر، با انگیزه پیشرفت بیشتر، با کاهش سطح اضطراب کلاس زبان همراه است. در پژوهشی که محمدی و همکاران (۱۳۹۴)، انجام دادند یافته‌ها نشان دادند که سطح بالایی از انگیزه پیشرفت در دانشجویان وجود دارد، همچنین سابقه اشتغال به کار دانشجویی و مدت زمان آن و نیز معدل کل دانشجویان از عوامل موثر در افزایش انگیزه پیشرفت بود. در مطالعه انجام شده توسط روشن میلانی و همکاران (۱۳۹۰)، بر روی دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ارومیه مشخص شد که از نظر انگیزه پیشرفت، اکثر دانشجویان دارای انگیزه متوسط تا خوب بودند. در پژوهش غلامعلی لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، مشخص شد که متغیرهای جنسیت، درستی انجام تکلیف، تحصیلات مادر، انگیزه پیشرفت، سن دانش‌آموز و درگیری والدین در امر تحصیل اثرات معناداری برای پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند. تحلیل‌های رگرسیون برای بررسی اثرات تعدیل‌کنندگی جنسیت و تحصیلات مادر نیز نشان داد که آن دو به ترتیب تعدیل‌کننده سن و درگیری والدینی برای پیشرفت تحصیلی هستند. Sobhi-Gharamaleki (۲۰۱۲)، نیز همبستگی معنی‌داری را بین هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت تحصیلی گزارش نمود. et al. Molavi (۲۰۰۷)، در بررسی عوامل موثر در انگیزه پیشرفت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل وضعیت تاهل، میزان درآمد خانواده، داشتن امید به آینده، و میزان عزت نفس از عوامل تأثیرگذار در انگیزه پیشرفت عنوان شده‌اند درحالی‌که جنسیت، فوت والدین، جو عاطفی خانوادگی و سلامت جسمی و روانی تأثیر معنی‌داری روی انگیزه پیشرفت نداشته‌اند.

Jernstedt & Chow (۱۹۸۰) در بررسی‌های خود به این نتیجه رسیدند که انگیزه پیشرفت فراگیران با مدت زمانی که برای مطالعه صرف می‌کنند، رابطه معناداری دارد. همچنین، مدت زمان صرف شده برای مطالعه با عملکرد افراد در امتحانات نیز همبستگی معنی‌داری دارد و با تحلیل داده‌ها، رابطه خطی زیادی را بین انگیزه پیشرفت و عملکرد دانش‌آموزان در تحصیل مشاهده نمودند. Gardner & Smythe (۱۹۸۱) نیز در تحقیقات خود به این نتیجه دست یافتند که انگیزه پیشرفت دارای بیشترین همبستگی با موفقیت دانشجویان زبان فرانسه است.

اگرچه تحقیقات متعددی عوامل مختلفی را با پیشرفت تحصیلی مرتبط دانسته‌اند، اما در مطالعات صورت گرفته عوامل مختلفی گزارش شده‌اند. در پژوهش حاضر برخی خصوصیات فردی و جمعیت شناختی بررسی می‌شوند تا مشخص شود که سهم هر یک از این متغیرها در پیش‌بینی انگیزه پیشرفت هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی چقدر است؟ و کدام یک از این متغیرها نقش مهم‌تر و

معنی دارتری در پیش‌بینی انگیزه پیشرفت آنان دارند تا بدین‌وسیله برای هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی، بتوان برنامه‌ریزی‌های مطلوب و موردنیاز را انجام داد.

روش‌شناسی

تحقیق حاضر از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی (غیرآزمایشی) همبستگی، از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات میدانی محسوب می‌شود. ابزار اصلی تحقیق، پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش اصلی ویژگی‌های فردی و سنجش انگیزه پیشرفت هنرآموزان طراحی شده بود. متغیر وابسته انگیزه پیشرفت از طریق شاخص سازی ترکیبی مشتمل بر شش گویه و در قالب طیف پنج سطحی لیکرت (۵= کاملاً موافقم تا ۱= کاملاً مخالفم) سنجیده شدند. در طراحی این شاخص از مطالعات صورت گرفته در این زمینه استفاده شد. و روایی آن با استفاده از نظرها و پیشنهادهای اعضای هیأت علمی مرتبط در دانشگاه زنجان و نیز مربیان هنرستان کشاورزی شهید باهنر زنجان پس از اصلاح و بازنگری به دست آمد. برای تعیین پایایی پرسشنامه با بررسی مقدماتی، ۳۰ پرسشنامه بیرون از جامعه آماری تکمیل و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ برای شاخص ترکیبی انگیزه پیشرفت حاصل شد. جامعه آماری شامل تمامی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی استان زنجان در سال ۱۳۹۴ بودند که طبق گزارش سازمان آموزش و پرورش استان زنجان ۱۸۷ هنرجو در هنرستان‌های این استان مشغول به تحصیل بودند. از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی متناسب با حجم نمونه برای گزینش هنرجویان استفاده شد. به طوری که متناسب با حجم هر یک از هنرستان‌ها، شمار هنرجویان موردنیاز مشخص و مورد بررسی واقع شدند. در این تحقیق به منظور برآورد حجم نمونه از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) با خطای پنج درصد استفاده شد که بر این پایه حجم نمونه ۱۳۵ هنرجو برآورد شد. در جدول ۱ چارچوب نمونه‌گیری آورده شده است.

جدول ۱- چارچوب نمونه‌گیری و شمار نمونه‌های مورد بررسی

نام هنرستان	جامعه	حجم نمونه
هنرستان شهید باهنر زنجان	۶۲	۴۷
هنرستان امام خمینی ابهر	۷۵	۵۳
هنرستان امیرالمؤمنین صابین قلعه	۲۰	۲۰
مدرسه دخترانه بنت الهدا	۳۰	۱۵
	۱۸۷	۱۳۵

داده‌ها با نرم‌افزار SPSS^{۲۱} تحلیل شدند و از آماره‌های توصیفی و استنباطی مرتبط برای آزمون فرضیه‌ها استفاده شد.

یافته‌ها و بحث

نتایج مطالعه نشان داد که از نظر رشته تحصیلی، ۱۴/۸ درصد هنرجویان رشته امور دام، ۲۲/۲ درصد هنرجویان رشته طراحی فضای سبز، ۱۱/۱ درصد هنرجویان رشته تعمیر موتور تراکتور، ۱۴/۸ درصد هنرجویان رشته کشت گیاهان دارویی، ۱۴/۱ درصد هنرجویان رشته زراعی و باغی، ۷/۴ درصد هنرجویان رشته پرورش میوه‌های دانه‌دار و ۱۵/۶ درصد هنرجویان رشته مکانیک موتور و تراکتور بودند. میانگین سنی دانشجویان مورد مطالعه ۱۶/۵۷ سال با انحراف معیار ۰/۸۴ سال بود. اغلب هنرجویان (۵۷/۸ درصد) شهری و ۴۲/۲ درصد روستایی بودند. سطح تحصیلات پدر بیشتر هنرجویان (۴۱/۷ درصد)، و سطح تحصیلات مادر اغلب آنان نیز (۴۲/۹ درصد) در حد خواندن و نوشتن بود. از نظر میزان علاقه به رشته تحصیلی، علاقه بیشتر هنرجویان (۴۵/۹ درصد) در حد متوسط به پایین بود. متوسط میزان مطالعه در روز ۲/۴۵ ساعت با انحراف معیار ۱/۸۶ ساعت بوده و اغلب هنرجویان (۸۰/۷ درصد)، کمتر از ۳ ساعت در روز مطالعه دارند. همچنین، میانگین معدل هنرجویان به عنوان شاخصی برای سنجش پیشرفت تحصیلی، ۱۴/۳۹ با انحراف معیار ۲/۲۳ بود. همچنین از نظر تعداد اعضای خانواده مشخص شد که بیشترین بخش از هنرجویان (۷۸/۲ درصد) در خانواده‌هایی با

تعداد اعضای ۵ نفر و کمتر زندگی می‌کنند. در رابطه با متغیر وابسته تحقیق یعنی انگیزه پیشرفت، اولویت‌بندی گویه‌های مرتبط با آن بر اساس میانگین (جدول ۲) نشان داد، هنرجویان همه گویه‌های مربوطه را بالاتر از متوسط طیف ارزیابی کرده‌اند و در رتبه اول انجام هر کاری به بهترین شکل ممکن قرار دارد.

جدول ۲- رتبه‌بندی گویه‌های انگیزه پیشرفت هنرجویان کشاورزی (n=۱۳۵)

رتبه	میانگین	انحراف معیار	گویه‌ها
۱	۴/۴۰	۰/۹۳	در هر کاری سعی می‌کنم، آن کار را به بهترین شکل ممکن انجام دهم.
۲	۴/۲۴	۱/۰۱	همیشه دوست دارم آدم خیلی مهمی باشم.
۳	۴/۲۰	۱/۰۵	من نظم را خیلی دوست دارم.
۴	۴/۰۶	۰/۸۹	من فرد آینده‌نگری هستم.
۵	۴/۹۴	۰/۹۱	من همیشه احساس می‌کنم انرژی زیادی برای هر کاری دارم.
۶	۳/۱۷	۱/۱۷	افراد دیگر فکر می‌کنند، من فرد سخت‌کوشی هستم.

با جمع‌بندی امتیازات پاسخگویان در ۶ گویه انگیزه پیشرفت و طبقه‌بندی آنها در سه دسته کم، متوسط و زیاد طبق جدول ۳، مشخص شد که انگیزه پیشرفت اغلب هنرجویان (۷۴/۱ درصد) در حد زیاد است.

جدول ۳- توزیع فراوانی دانشجویان از نظر انگیزه پیشرفت

سطح	فراوانی	درصد معتبر	درصد جمع‌عی
کم	۴	۳	۳
متوسط	۳۱	۲۳	۲۶
زیاد	۱۰۰	۷۴	۱۰۰
جمع	۱۳۵	۱۰۰	

نتایج ضرایب همبستگی پیرسون و اسپیرمن بین متغیرهای مستقل تحقیق با متغیر وابسته انگیزه پیشرفت (جدول ۴) نشان داد که همبستگی مثبت و معنی‌داری با اطمینان ۹۹ درصد بین میزان علاقه به رشته، تعداد اعضای خانواده و معدل با انگیزه پیشرفت وجود دارد. به نحوی که هنرجویان با علاقه زیاد، معدل بالا و نیز تعداد اعضای خانواده زیاد دارای انگیزه پیشرفت بالاتری هم بودند. همچنین مشخص شد که هیچ‌گونه همبستگی معنی‌داری بین سن و سطح تحصیلات پدر، سطح تحصیلات مادر، و تعداد ساعات مطالعه در روز با انگیزه پیشرفت هنرجویان مورد مطالعه وجود ندارد.

جدول ۴- نتایج ضرایب همبستگی بین متغیرهای تحقیق با متغیر پیشرفت تحصیلی

متغیر	میزان رابطه	سطح معنی‌داری	نوع ضریب
سن	۰/۰۴۴	۰/۶۱۰	پیرسون
سطح تحصیلات پدر	۰/۰۶۴	۰/۴۶۴	اسپیرمن
سطح تحصیلات مادر	۰/۰۹۹	۰/۲۵۸	اسپیرمن
میزان علاقه به رشته	۰/۲۴۹	۰/۰۰۴**	اسپیرمن
تعداد ساعات مطالعه در روز	۰/۰۸۷	۰/۳۱۴	پیرسون
تعداد اعضای خانواده	۰/۲۳۴	۰/۰۰۹**	پیرسون
معدل	۰/۲۸۵	۰/۰۰۱**	پیرسون

** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱

مقایسه انگیزه پیشرفت هنرجویان در هفت رشته تحصیلی امور دام، طراحی فضای سبز، تعمیر موتور تراکتور، کشت گیاهان دارویی، زراعی و باغی، پرورش میوه‌های دانه‌دار و مکانیک موتور و تراکتور از طریق آزمون کروسکال والیس ($X^2 = 13/07, P = 0/042$) نیز نشان داد که این آزمون معنی‌دار است و بین هنرجویان هفت رشته یاد شده، از نظر انگیزه پیشرفت تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود دارد، به نحوی که هنرجویان رشته امور دام (میانگین رتبه‌ها = $79/83$) از نظر انگیزه پیشرفت در وضعیت مناسب‌تری نسبت به هنرجویان رشته‌های دیگر بودند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

نظام آموزشی را زمانی می‌توان کارآمد دانست که پیشرفت تحصیلی فراگیران آن از وضعیت مناسبی برخوردار باشد (اکبری، ۱۳۹۳). عوامل فراوانی بر پیشرفت تحصیلی فراگیران تأثیر می‌گذارند. یکی از این عوامل داشتن انگیزه پیشرفت است. بنابراین در وهله اول لازم است مشخص شود که چه مؤلفه‌هایی خود این انگیزه پیشرفت را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل اثرگذار بر انگیزه پیشرفت هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی انجام شد. هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی به عنوان بخش مهمی از پیکره نظام آموزش و پرورش هستند که به عنوان کشاورزان آینده باید از پیشرفت‌های خوبی در زمینه تحصیلی و آموزشی برخوردار باشند و از آنجاکه انگیزه پیشرفت به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده رفتار تأثیر زیادی بر جهت‌گیری تحصیلی و آموزشی آنان داراست، باید مورد بررسی قرار بگیرد تا مشخص شود چه عواملی باعث تقویت و یا تضعیف آن می‌شوند. همان‌طور که یافته‌ها نشان دادند، مشخص شد که انگیزه پیشرفت اغلب هنرجویان مورد مطالعه زیاد است. این یافته همسو با یافته‌های روشن میلانی و همکاران (۱۳۹۰) و محمدی و همکاران (۱۳۹۴) بود. از آنجایی که، یکی از عوامل مرتبط با انگیزه پیشرفت، میزان علاقه به رشته تحصیلی است طبق یافته‌های پژوهش همبستگی مثبت و معنی‌داری بین میزان علاقه به رشته تحصیلی و انگیزه پیشرفت هنرجویان وجود داشت که نشان می‌دهد افرادی که به رشته تحصیلی خود علاقه‌مندترند، انگیزه پیشرفتشان نیز بالاتر است. مطمئناً چنین افرادی به دلیل دارا بودن انگیزه پیشرفت بالاتر، تلاش بیشتری نیز برای موفقیت و کسب نمرات بهتر می‌کنند. بنابراین، یکی از راه‌های افزایش انگیزه پیشرفت هنرجویان کشاورزی مورد مطالعه شاید این است که مسئولان و مربیان هنرستان تلاش کنند تا در هنرجویان علاقه بیشتری را نسبت به رشته تحصیلی خود در هنرستان ایجاد کنند. برای این کار استفاده از مشاوره‌های خصوصی با هنرجویانی که علاقه کمتری به رشته دارند یا هیچ علاقه‌ای به رشته خود ندارند، به منظور کشف دلایل و ریشه‌های عدم علاقه‌مندی آنان می‌تواند مؤثر باشد. زیرا از طریق همین مشاوره‌ها حتی می‌توان زمینه‌هایی فراهم نمود تا مشکلاتی را که هنرجویان با آن مواجه‌اند و در آنان به‌نوعی بی‌انگیزگی را ایجاد کرده است، رفع نمود. برای افزایش علاقه‌مندی هنرجویان به رشته تحصیلی می‌توان از انجام کارهای عملی جذاب در زمینه رشته تحصیلی که منجر به تولید محصولات قابل‌فروش می‌شود، استفاده کرد. برای مثال مسئولان هنرستان‌ها می‌توانند با گروه‌بندی هنرجویان مثلاً در رشته زراعی و باغی در گروه‌های کوچک و اختصاص یک قطعه زمین برای کشت محصول دلخواه آنان، زمینه‌های رشد علاقه و درنهایت انگیزه پیشرفت را در آنان ایجاد کنند. به نحوی که با فروش محصول زمین مورد کشت خود بتوانند درآمدی حاصل کنند و این مشوق مادی زمینه‌ساز بروز علاقه‌مندی به کارایی و مفید بودن رشته تحصیلی آنان باشد. همچنین، بهتر است آموزشگران در کلاس‌های درس، با دیدگاه بهتر و مثبت‌تری نسبت به مشاغل کشاورزی صحبت کنند و هنرجویان را به ادامه کار در زمینه کشاورزی تشویق کنند. مطابق یافته‌های قادری و شمسی (۱۳۹۲)، ارتباط مثبت و معنی‌داری بین انگیزه پیشرفت با معدل هنرجویان وجود داشت. یعنی هنرجویانی با انگیزه پیشرفت بالاتر نسبت به هنرجویان با انگیزه پیشرفت کمتر، معدل بالاتری به عنوان معیار پیشرفت تحصیلی، دارند. محمدی و همکاران (۱۳۹۴)، فارسیان و همکاران (۱۳۹۴) و Sevlever and Rise (۲۰۱۰) نیز در یافته‌های خود اشاره بر این داشتند که انگیزه پیشرفت بر معدل فراگیران تأثیر مثبتی دارد. چرا که انگیزه پیشرفت به عنوان یک عامل انگیزشی قوی در جهت موفقیت افراد در انجام فعالیت‌های درسی است. هنرجویان با انگیزه پیشرفت بالا، انتظارات بیشتری از خود دارند و در نتیجه کوشش‌هایشان در راه تحقق اهدافشان، بیشتر بوده و قادرند بر موانع یادگیری بر سر راه خود غلبه کنند (Pekrun et al., ۲۰۱۱).

منابع

- اکبری، ا. (۱۳۹۳). رابطه ساده و چندگانه خودکارآمدی، اهداف پیشرفت و انگیزه پیشرفت در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*. ۱۴(۹): ۷۹۶-۸۰۵.
- بیابانگرد، س. (۱۳۸۴). رابطه بین خود پنداره، انگیزه و پیشرفت تحصیلی دانش جویان. *مجله علوم روانشناختی*، ۵، ۱۴۳-۱۳۰.
- خدیوی، ا. و وکیلی مفاخری، ا. (۱۳۹۰). رابطه بین انگیزه پیشرفت، منبع کنترل، خودپنداره و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سال اول متوسطه نواحی پنج‌گانه تبریز. *مجله علوم تربیتی*، ۴(۱۳): ۴۵-۶۶.
- زارعی، ج.، عزیزی، ا. و کاظمی، ا. (۱۳۹۰). بررسی عوامل موثر بر کاهش میل به ادامه تحصیل در دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز. *مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی*، ۷(۱۵): ۴۹-۵۹.
- سیف، ع. ا. (۱۳۹۰). *روان‌شناسی پرورشی مدرن (روان‌شناسی یادگیری و تدریس)*. چاپ ششم. تهران: انتشارات دوران: صص ۵۸۳-۶۱۱.
- فارسیان، م. ر.، رضائی، ن. و پناهنده، س. (۱۳۹۴). رابطه بین انگیزه پیشرفت، هوش هیجانی و اضطراب کلاس زبان خارجی دانشجویان زبان فرانسه دانشگاه فردوسی مشهد. *دوماهنامه جستارهای زبانی*، ۴(۲۵): ۱۸۳-۲۰۰.
- قادری، م. و شمسی، ا. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین هوش هیجانی با درگیری شغلی در پرستاران بالینی. *فصلنامه مدیریت پرستاری*، ۲(۳): ۸-۱۵.
- عابدی، ا.، عربی، ح.، و سبحانی نژاد، م. (۱۳۸۴). رابطه انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه با ویژگی‌های شخصیتی آنان. *دانشور*، ۱۲(۴): ۲۸-۳۹.
- روشن میلانی، ش.، آقایی منور، ا.، خردمند، ف.، صبوری، ا.، میکائیلی، پ.، مسعودی، س. (۱۳۹۰). بررسی انگیزش تحصیلی و ارتباط آن با وضعیت فردی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی ارومیه. *مجله پرستاری و مامایی ارومیه*، ۱۹(۵).
- محمدی، ا.، بنادرخشان، ه.، برهانی، ف. و حسین آبادی فراهانی، م. ج. (۱۳۹۴). عوامل موثر بر انگیزه پیشرفت در میان دانشجویان پرستاری: یک مطالعه توصیفی-مقطعی. *آموزش پرستاری*، ۴(۲): ۶۱-۶۷.
- غلامعلی لواسانی، م.، کیوان زاده، م. و کیوان زاده، هدیه. (۱۳۸۶). رابطه فعالیت تحصیلی، انگیزه پیشرفت، هوش هیجانی و متغیرهای بافتی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. *روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۳۷(۱): ۹۹-۱۲۳.
- Bakhtiarpor, S. (۲۰۰۹). Predicting the Students' Academic Achievement based on the Intelligence Quotient, Academic Experiences, and Demographic Variables in the university, *Psychology*, ۵ (۲۶), ۸۱-۹۴.
- Gardner, R. C., & Smythe, P. C. (۱۹۸۱). On the Development of the Attitude/Motivation Test Battery. *Canadian Modern Language Review*, ۳۷(۳), ۵۱۰-۲۵.
- Jernstedt, G. C., & Chow, W. K. (۱۹۸۰). Lectures and textual materials as sources of information for learning. *Psychological Reports*, ۴۶(۳c), ۱۳۲۷-۱۳۳۹.
- Mlambo, V. (۲۰۱۱). An analysis of some factors affecting student academic performance in an introductory biochemistry course at the University of the West Indies. *Caribbean Teaching Scholar*, ۱(۲), ۷۹-۹۲.
- Pekrun, R., Goetz, T., Anne, C., Frenzel, P., Barchfeld, P. and Raymond, P. (۲۰۱۱). Measuring emotions in students' learning and performance: The Achievement Emotions Questionnaire (AEQ). *Contemporary Educational Psychology*, ۳۶, ۳۶-۴۸.
- Sevlever, M., and Rice, K. (۲۰۱۰). Perfectionism, Depression, Anxiety and Academic Performance in Premedical Students. *Canadian Medical Education Journal*, ۱(۲), ۹۶-۱۰۴.
- Sobhi-Gharamaleki, N. (۲۰۱۲). The prediction of achievement motivation from students' emotional intelligence. *Journal of School Psychology*, ۱(۳), ۴۹-۶۲.
- Deryakulu, D., Büyüköztürk, Ş., & Özçınar, H. (۲۰۰۹). Predictors of academic achievement of student ICT teachers with different learning styles. *Anxiety*, ۸, ۰-۷۹.
- Hernance, M. (۱۹۷۰). Measuring achievement motivation questionnaire. *Application psychology*, ۵۴, ۲۵۳-۲۶۳.

Molavi, P., Mohammadnia, H., Arab, R., Rasoolzadeh, B., & Derakhshani, F. (۲۰۰۷). Evaluation of effective factors in reduction of educational motive of students of Ardebil University of Medical Science. *Pakistan J Soc Sci*, ۴, ۹۸-۱۰۱.